

Artikelförfattaren, Leif Colleen, kastar enhandskast med ett Wood-spö No 3. Spöt är maximalt belastat. Kraften har just satts in i framkastet och vänsterhanden börjat dragningen. Observera den markanta böjningen i nivå med undre holken.

Det perfekta laxflugspöt

Hur är det perfekta flugspöt för lax- och havsöringsfiske konstruerat? Något överraskande förordar artikelförfattaren enhandsspön i längden 12 fot!

Engelsmannen Wood byggde sådana spön på 20-talet och de står sig gott än i dag...

Av Leif Colleen

Det klassiska redskapet vid flugfiske efter lax utvecklades i England och var 14–17 fot långt. Långt, tungt och med långsam aktion. De längre spöna hade kapacitet att lyfta nästan en hel lina ur vattnet.

När flugfisket efter lax och havsöring utvecklades i Sverige, användes de då populära engelska redskapen, huvudsakligen tvåhandsspön med längder på mellan 13 och 14 fot. Materialvalet var nästan genomgående splitcane och de stora europeiska redskapstillverkarna var Hardy och Pezon et Michel, Farlows. Sharpe's liksom Hørgård blev sedermera

också populära märken. Engelsmännen favoriserade kortare och lättare tvåhandsspön för fiske i Storbritannien under det att de långa spöna användes i de norska laxälvarna.

De amerikanska laxfiskarna, däremot, föredrog kraftiga enhandsspön. Fiberglaset lyckades aldrig vinna de tvåhandsfiskandes hjärta, medan kolfiberspöna efter några års experimenterande snabbt vunnit stora framgångar. Kolfiberspön, som är extremt lätta och kan ges rätt aktion, har åter väckt intresset för extremt långa spön på 15–17 fot.

Den svenske laxfiskaren har oftast

börjat sina bana som laxfiskare med vårfiske efter havsöring i högt och kallt vatten. Han har därför kommit att favorisera relativt kraftiga tvåhandsspön även vid fiske i norska sommarälvar. Det absolut mest populära vapnet bland mina laxfiskande vänner i Norge är ett relativt vekt kolfiberspö på 13–14 fot som kastar en 10 eller 11.

De fiskare som föredrar det norska havsöringsfisket fiskar helst med enhandsspön. Detta inte för att fisken i genomsnitt är mindre än i Sverige, utan för att enhandsspöt ger ett finare och mera givande fiske, förutom

att det ger bättre sport än de kraftigare två-handsspöna.

En- eller tvåhands?

Vid sommarfiske efter lax och stor havsöring har valet av spötyp ingen större inverkan på fisket. Avgörande för fiskarens val kommer känsla, effektivitet och vana att vara. Enhands- och tvåhandskast är två vitt skilda tekniker. Den fiskare som fiskar tvåhands mer än två fulla veckor om året utvecklas till en skicklig tvåhandskastare, som i de flesta fall föredrar sitt långa vapen. De flesta flugfiskare är emellertid enhandskastare och hinner inte träna tillräckligt med tvåhandsspöt under vårens fiske i Sverige. Eftersom det är bortkastad tid att övningskasta i lax och havsöringsförande vatten under den korta fiskesemestern är det för sådana fiskare mycket effektivare att använda ett förhållandevis långt och kraftigt enhandsspö. Min erfarenhet är dessutom att andelen skickliga enhandskastare är avsevärt större än motsvarande andel tvåhandskastare.

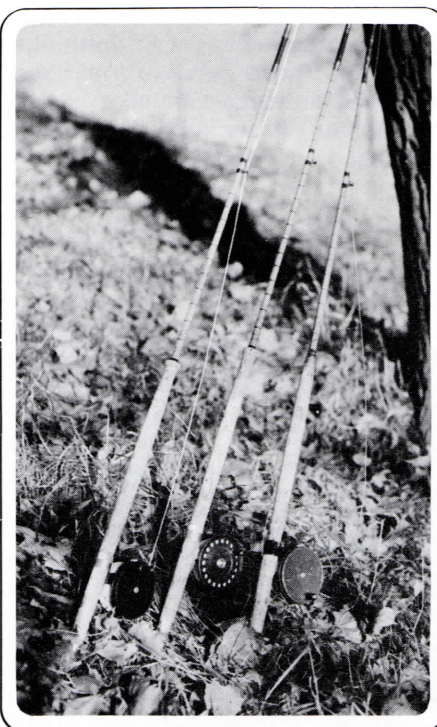
Den begränsade skara fiskare som fiskar tillräckligt mycket med tunga redskap för att behärska både det kraftiga enhands-spöt och det längre två-handsspöt väljer naturligtvis redskap efter omständigheterna. Vid enhandsfiske efter lax använder jag ogärna ett kortare spö än 10 fot och lättare lina än nr åtta. Ett 11 fots Wye är mitt favoritredskap. Vid tvåhandsfiske föredrar jag ett lätt och långsamt spö, som t.ex. Wye 12,5 fot.

Det perfekta spöt

Genom sin längd och därmed sammanhängande långsammare aktion har tvåhandsspöt ett antal fördelar framför enhandsspöt. Det är överlägset vad gäller mendning och möjligheter att styra flugan, rullkast och vinklade framkast och lyfter mera lina ur vattnet.

Enhandsspöts fördelar är att det kastar en lättare lina, vilket ger finare fiske. Enhandsspöt ger snabbare och mera exakta kast.

Existerar det något spö som förenar fördelarna hos det lätta tvåhands-

De tre modellerna av A H E Woods 12 fots enhandsspön. Till vänster ett No 3 från 1952, i mitten ett No 2 från 1952 och till höger ett No 1 från 1937.

spöt och det kraftiga enhandsspöt? Ja, naturligtvis, även om de är sällsynta.

A.H.E. Wood designade och fulländade under tjugotalet en serie spön i samarbete med The House of Hardy. Spöna är alla 12 fot långa och designade för enhandskast! Följaktligen har de alla enhandsspöts fördelar, samtidigt som de är långa nog att menda linan och att styra flugan som ett tvåhandsspö. Längden och den långsamma aktionen medför att rullkast och starkt vinklade kast kan utföras väl.

The Wood Rod

Spöserien, som omfattar tre spön i samma längd och med samma aktion men med olika vikt och styrka, salufördes av Hardy under namnet: The Wood Rod.

Kraftigast var The no 3 AHE Wood Rod som väger drygt 400 g och bär en lina i AFTM-klass 10. Jag refererar här och i fortsättningen till WF-linor, även om Mr Wood själv kastade detta spö med en dubbeltaperad 40 yards no 10. Det spö Mr Wood huvudsakligen använde för sitt greasedline-fiske var The no 2 AHE Wood Rod. Detta spö väger omkring 370 g och kastar en lina no 9.

Vekast i serien är The no 1 AHE Wood Rod, som väger omkring 350 g och kastar en lina no 7.

Mr Wood lät tillverka dessa spön med enhandsaktion eftersom han föredrog ett, för den tiden, relativt kort spö och aldrig försökt sig på tvåhandskast. No 2 spöt blev en omedelbar framgång och mycket populärt för flytlinefisket. Det vekaste spöt hade vikten förskjuten mot button och en relativt svag aktion. Det var i vekaste laget för laxfiske och blev aldrig någon riktig framgång bland andra laxfiskare.

Det kraftigaste spöt var ganska tungt och hade, genom sin helaktion, vikten starkt förskjuten mot toppen. Det kändes följaktligen tungt i handen och Hardy hade stora svårigheter att med bibehållande av aktionen förskjuta vikten mot button-ändan. Mr Wood hävdade, med all rätt att den totala vikten inte var avgörande utan viktfordelningen eller känslan i handen. Eftersom spöhandtagen var relativt korta balanserade Mr Wood spöna med blytyngda gummibuttar. Han använde också tunga rullar. Till no 3 en Perfect 4 tum, till no 2 en 3 3/4 tum, båda med bred laxspole. Till no 1 som har vikten förskjuten mot button en smal Perfect 3 7/8 eller St. John.

AHE Wood hade också upptäckt fördelen med att dra linan med vänsterhanden och var förmodligen en av de allra första som tillämpade en kort enkeldragning vid praktiskt fiske.

Spöna började saluföras till allmänheten på tjugotalet efter att ha utprovats av Mr Wood och hans vänner. Många av fiskarna föredrog att kasta spöna med två händer. Detta är olämpligt eftersom spöna inte är designade för att "brytas". Det kraftigaste spöt, som också blev det populäraste, tål dock att kastas med två händer, även om det aldrig kan ge sitt bästa vid en sådan hantering.

Då efterfrågan på de två lättare spöna minskade i takt med att minnet av Mr Woods närmaste legendariska insatser förbleknade tog Hardy dem ur produktionen i slutet av 50-talet.

Hardy tog även konsekvenserna av att det kraftigaste spöt i de flesta fall användes tvåhands och förläng-

forts å nästa sida

de därför handtaget och ändrade aktionen. De spön som tillverkats under större delen av 60-talet och salufördes under namnet The A.H.E. Wood rod är 12 fots tvåhandsspön av Wye-typ.

Mina Wood-spön

Jag är lycklig ägare till en knippe Woodspön och använder dem flitigt. Trots att de är mellan 50 och 30 år gamla, kastar jag dem med fullt förtroende och de gör oklanderlig tjänst. Limmet på 30-talsspöna är inte det bästa och man får se upp med limfogarna om man är spökulant på gamla spön. Det har under 70-talet varit en ganska stor efterfrågan på äldre splitcane-spön i England, varför de flesta spön som omsätts idag är av sämre kvalitet.

Jag kastar mina Wood med klump-linor och dubbeldraget är en nödvändig förutsättning för att utnyttja spönas aktion. Till det vekaste använder jag en flytande long-belly-sjua, till no 2 en normalklumpad sinktip-nia och till det kraftigaste en kortklumpad slow-sink tia.

Jag föredrar en relativt lätt rulle med stor diameter som St. John eller St Aidan. Spöna behöver inte vägas upp med en tung rulle eller blybutt när man använder WF-lina och dubbeldrag.

Användningsområde

Alla tre spöna kan naturligtvis även användas med sjunklinor. Det skadar inte spöna så länge man inte försöker lyfta mer än klumpen ur vattnet. Det två vekare spöna är emellertid inte kraftiga nog för att drilla tunga öringar i högt vårvatten. De kommer bäst till sin rätt vid finfiske efter lax och havsöring med flytande eller sink-lip-lina. No 1 använder jag uteslutande till dags- och skymningsfiske efter havsöring i Norge, vilket innebär max. 0,25 tafs och 10:ans dubbelkrok. No 2 är mitt favorit-spö. Det används för nattfiske efter havsöring med 0,25 eller 0,30 tafs och dubbelkrokade flugor, storlek 8 till 2. I någorlunda lågt sommarvatten använder jag det gärna vid laxfiske.

Wood-spöna är genom sin relativa vekhet, längd och helaktion utomordentliga att drilla fisk på. Jag har förlorat en avsevärt lägre andel krokad fisk på Wood än på något annat spö. No 2 spöt är designat och lämpat för lax upp till omkring 7 kg – men jag har landat en dubbelt så stor fisk på helt normal tid, även om jag den gången skulle känt mig säkrare med ett något kraftigare vapen.

Det kraftigaste spöt designades av Mr Wood för sjunkline-fiske. Det kastar utan svårighet enkla fem-nollor. Jag är personligen av den åsikten att antingen skall laxen fiskas med ytgående flugor i högst storlek två eller också med djupt sjunkna fem-nollor till sju-nollor.

Woods spön är designade för speciella ändamål och är än idag de bästa för dessa ändamål. Det är idag svårt att få tag på bra spön från Hardys glansperiod. En tröst är dock att kolfibertillverkarna fått upp ögonen för spön i dessa längder med relativt långsamt aktion. Den splitcane-fräls-te kan hoppas på att det lätta helaktionerade, tvådelade 12 1/4 fots spö Hørgård tillverkade på prov till föregående säsong sätts i produktion.